

Наукові перспективи
Видавнича група

№ 12 (26)

2023

НАУКА і ТЕХНІКА

серія: право, серія: економіка, серія: педагогіка,
серія: техніка, серія: фізико-математичні науки

СЬОГОДНІ

З Україною

в серці!

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея
докторів наук із державного управління»**

Громадська організація «Асоціація науковців України»

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*

Випуск № 12(26) 2023

Київ – 2023

Publishing Group «Scientific Perspectives»

**Public Scientific Organization «Ukrainian Assembly of
Doctors of Sciences in Public Administration»**

Public organization «Association of Scientists of Ukraine»

"Science and technology today"
*("Pedagogy" series, "Law" series, "Economics" series,
"Physical and mathematical sciences" series, "Technics" series)*

Issue № 12(26) 2023

Kiev – 2023

**«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право»,
Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»):
журнал. 2023. № 12(26) 2023. С.850**

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та педагогіки (спеціальності – 015 - Педагогічні науки; 076 - Економічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 530 журналу присвоєно категорію "Б" із права (спеціальність – 081 Юридичні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.10.2022 № 894 журналу присвоєно категорію "Б" із техніки (спеціальність - 122 Комп'ютерні науки)

Журнал видається за підтримки Міждержавної гільдії інженерів консультантів, Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання»

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 24.10.2023, №6/10-23)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible

Головний редактор: Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Лауреат Премії Президента України для молодих вчених, Лауреат Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

Редакційна колегія

- Артемчук Володимир Олександрович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України (Київ, Україна)
- Бахов Іван Степанович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Волк Павло Павлович – доцент кафедри водної інженерії та водних технологій Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Гирка Ольга Ігорівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри товарознавства, митної справи та управління якістю Львівського торговельно-економічного університету (Львів, Україна)
- Гнатюк Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, доцент, заступник декана факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дівізніок Михайло Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, Завідувач відділу Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України (Київ, Україна)
- Дяденчук Альона Федорівна - кандидат технічних наук, старший викладач кафедри вищої математики і фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)
- Забулонов Юрій Леонідович - доктор технічних наук, професор, Член-кореспондент НАН України, директор Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)
- Льїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ляїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики і техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)

- Квасніков Володимир Павлович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кузьмич Людмила Володимирівна - доктор технічних наук, головний науковий співробітник Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Куницький Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник науково-дослідної частини Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Лук'янчук Олександр Петрович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних, сільськогосподарських машин та обладнання Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Маджд Світлана Михайлівна - доктор технічних наук, професор, професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Київ, Україна)
- Мануель Давид Массено - доцент відділу права та захисту даних, старший науковий співробітник і член координаційного комітету лабораторії UbiNET, запрошений член PDPC, член-консультант комісії цифрового права муніципальних адвокатських колегій Кампінаса та Прая-Гранде (Сан-Паулу), а також Комісії з інновацій, управління та технологій муніципальної адвокатської колегії Гуарульюса, коментатор IODA, почесний член IDEIA Institute, член Наукового комітету MICHR, член EDEN, член-кореспондент RedNAC, член UMAU, член-кореспондент UBAU (Португалія)
- Микитин Тарас Миронович - кандидат технічних наук, завідувач кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Огієнко Микола Миколайович - кандидат технічних наук, професор кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Одарченко Роман Сергійович - завідувач кафедри телекомунікаційних та радіоелектронних систем Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПрН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Опанасенко Володимир Миколайович — доцент кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Охрімченко (Жмурко) Тетяна Олександрівна - старший науковий співробітник кафедри комп'ютеризованих систем управління Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Поліщук Віталій Васильович — кандидат сільськогосподарських наук, завідувач відділу зрошення, відділення меліорації Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Стахова Анжеліка Петрівна — старший викладач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Фесенко Андрій Олексійович - кандидат технічних наук, асистент кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Київ, Україна)
- Черненко Варвара Петрівна - кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики і вищої математики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (Кременчук, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна - доктор економічних наук, професор, Академік економічних наук України, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Яцишин Андрій Васильович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2023

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2023

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Право»

Білоус К.В.

ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОBOB'ЯЗКОВОЇ МЕДІАЦІЇ ДЛЯ РОЗГЛЯДУ МАЛОЗНАЧНИХ СПРАВ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

14

Гарашук В.М., Дмитрик О.О., Федчишин С.А.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ: ОКРЕМІ ПРОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ

27

Гнатів О.Б., Паламар С.Б.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, СПРИЧИНЕНОЇ НЕПОВНОЛІТНИМИ ОСОБАМИ

40

Гриценко В.Є.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ВЕКТОРУ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

50

Дзевелюк М.В., Дзевелюк А.В., Чернищук Н.В.

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ І ПРАВО: ВИКЛИКИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА КІБЕРБЕЗПЕКА

62

Дичко О.О., Лозко А.А., Карлов О.Ю.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

73

Драчов О.В.

ЄДИНИЙ СТРАХОВИЙ РИНОК ЄВРОПЕЦЬСОГО СПІВТОВАРИСТВА, ЯК СКЛАДОВА ЄДИНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ СПІЛЬНОТИ: СТАНОВЛЕННЯ ТА СЬОГОДЕННЯ

84

Журавльов М.В.

ЗАЛУЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

96

- Ільющенко Д.В.** 108
*ВИТОКИ СТАНОВЛЕННЯ ПРИНЦИПУ НЕЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ
АБО ПОГРОЗИ СИЛОЮ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ*
- Колпаков В.К.** 116
*СИСТЕМАТИКА ЗАСАД ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ*
- Маньгора В.В., Вітвіцький М.В.** 129
*СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКИХ
ДОГОВОРІВ*
- Маньгора Т.В., Гонтарук Я.В., Опаренюк К.І.** 144
*РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ*
- Маньгора Т.В., Семенюта О.С.** 155
*АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ
СЛУЖБИ ПОСЕРЕДНИЦТВА І ПРИМИРЕННЯ*
- Мінакова Є.В.** 169
*ІНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД
ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ*
- Орбець К.М.** 182
*ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПО-
РУШЕНЬ ПРОТИ ПОРЯДКУ КОРИСТУВАННЯ ВІЙСЬКОВИМ
МАЙНОМ І ЙОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА СУМІЖНИХ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ*
- Палієнко А.В.** 195
*РЕГЛАМЕНТ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ І РАДИ ЄС № 912/2014
ВІД 23 ЛИПНЯ 2014 РОКУ: ЮРИДИЧНИЙ АНАЛІЗ*
- Сопілко І.М., Токарева К.С.** 204
*ГЕНЕЗИС НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ
СУТНОСТІ ТА ЗМІСТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД
ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ*

Фастовець Н.В., Гончарук О.В., Борденюк О.В.

*СУДОВА СИСТЕМА ТА ПРОЦЕДУРИ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ:
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА РЕФОРМИ*

220

Христинченко Н.П.

*ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА ЯК УЧАСНИКА
ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ ІНДИВІ-
ДУАЛЬНИХ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ*

234

СЕРІЯ «Економіка»

Гаврилко Т.О., Герасименко Я.О.

*СТРАХОВІ РИЗИКИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ В ПЕРІОД ВОЄННОГО
СТАНУ*

241

Залізнюк В.П.

*ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ*

253

Нечипорук О.В.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ

262

Павлова Г.Є., Приходько І.П., Стасюк К.В.

ПОНЯТТЯ ФАКТОРИНГУ ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ

273

Пономарьова Т.В., Валькова Ю.Г.

ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

283

Пономарьова Т.В., Спесива К.Ю.

*ВИБІР ОПТИМАЛЬНОГО МЕТОДУ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ
НА СІЛЬСЬКОГОПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ*

295

Рябенська М.О., Мазуркевич І.О.

*УПРАВЛІННЯ ЛОЯЛЬНІСТЮ СПОЖИВАЧІВ У СФЕРІ РЕСТО-
РАННОГО БІЗНЕСУ*

305

Ставерська Т.О., Глущенко І.А., Лисак Г.Г.

*ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ (FINTECH) ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЦИФРОВУ
ЕКОНОМІКУ*

315

Уланова С.І., Плуталов С.І., Дрібнич В.В.**327***ПРО РОЗВИТОК АВТОРСЬКОГО ПРАВА В ТЕАТРАЛЬНОМУ
МИСТЕЦТВІ УКРАЇНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ТА
ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗАСАД***Юрчук Н.П., Кіпоренко С.С.****340***ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ КОРМОВИРОБ-
НИЦТВА***СЕРІЯ «Педагогіка»****Burovska O.A.****356***LEXICAL COMPETENCE IN INDONESIAN ORAL SPEECH OF FUTURE
PHILOLOGISTS: EXPERIMENTAL VERIFICATION OF THE
FORMATION EFFECTIVENESS***Haieva P.O., Bondarenko O.I.****371***INNOVATIVE EDUCATIONAL METHODS USING ROLE GAMES IN
LEARNING ENGLISH IN A PROFESSIONAL CONTEXT***Kindzhybala O.S.****382***CRITERIA AND SYNDARTS FOR ASSESSING LINGUISTIC AND
SOCIOCULTURAL COMPETENCE OF THE KOREAN LANGUAGE IN
ORAL SPEECH***Petliovana L.L., Sukhovetska S.V., Shadura V.A.****393***METHODS OF ASSESSING STUDENTS' LEARNING ACHIEVEMENTS IN
A FOREIGN LANGUAGE***Shenderuk O.B., Perminova V.A., Lytvyn S.V.****405***MODERN EDUCATIONAL CHALLENGES***Slobodynska O.A.****414***SOCIO-CULTURAL COMPETENCE OF FUTURE MUSIC TEACHERS IN
THE CONTEXT OF PRACTICAL SUPPORT***Василюк В.М.****423***СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ»***Григорчук Т.В.****436***ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЇХНЬОГО ЛОГІЧНОГО
МИСЛЕННЯ*

Драгомирецька О.О.*КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: СИСТЕМА ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ*

446

Єщенко М.М.*МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ*

457

Заневський І.П.*ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ БАСКЕТБОЛІСТІВ*

474

Каплінський В.В., Дамзін О.В., Тетерук Р.О.*МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО
СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ОСВІТИ УКРАЇНИ (КІН. ХХ – ПОЧ. ХХІ СТ.)*

482

Кримова Н.О., Колонтай Д.В.*ПСИХОЛОГО-ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ РЕФЛЕКСІЇ ТА
КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ*

495

Кузнецов Р.М.*ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПРОФЕ-
СІЙНОЇ ОСВІТИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ*

507

Макаренко І.Є.*ЩОДО ПРОБЛЕМИ СТИМУЛЮВАННЯ ТА МОТИВАЦІЇ ПЕДАГО-
ГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО
САМОРОЗВИТКУ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ*

520

Мовчан Л.В., Каричковська С.П., Чучмій І.І.*ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІН
ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЯК ЧИННИК
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ*

537

Онипченко О.І., Сургова С.Ю., Білозерова М.В.*ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО
СОЦІАЛЬНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ У ЗАКЛАДАХ
ВИЩОЇ ОСВІТИ*

549

**Остапенко Е.М., Коробко Т.О., Сокальська Н.Л., Волкова Н.В.,
Квітко Н.М.**

563

*ЕЛЕКТРОННА ОСВІТА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС
ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ*

Сікорин У.Б., Стецьків А.О., Рушак Н.І., Малофій М.Л.

575

*ВИКОРИСТАННЯ SERVICU LEARNING APPS ПРИ ВИВЧЕННІ
ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ХІМІЇ*

Струк А.В., Галушак О.В.

586

*ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ*

Ступак О.Ю., Чуто К.О.

593

*ФОРМУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАМОТНОСТІ ДІТЕЙ СТРАШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ*

Харківська А.А.

602

*РОЗВИТОК МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ*

Шевченко О.М., Лещенко Т.О., Жовнір М.М.

612

*ІНТЕГРАЦІЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У
НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В ЗАКЛАДІ
ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ*

СЕРІЯ «Фізико-математичні науки»

Рамазанов Д.М., Анохін І.Є.

626

*РОЗРОБКА ВОЛЬФРАМОВОГО МАТРИЧНОГО КОЛІМАТОРА ДЛЯ
ЕЛЕКТРОННОЇ ПРОСТОРОВО ФРАКЦІОНОВАНОЇ ТЕРАПІЇ*

СЕРІЯ «Техніка»

Kulbovskiy I.I., Holub H.M., Kozachuk O.I.

637

*DEVELOPMENT OF BASIC PROJECT MANAGEMENT STRATEGIES
FOR THE PRODUCTION AND USE OF TECHNICAL CAPABILITIES BY
RAILWAY TRANSPORT UNITS DURING A FULL-SCALE INVASION OF
UKRAINE*

Nagachevska O.O., Rusyn V.I., Nahachevska M.V.*MULTILINGUAL INTERNAL COMMUNICATION PRACTICES IN WEB APPLICATION DEVELOPMENT FOR EARLY-STAGE INFORMATION TECHNOLOGY VENTURES*

649

Yusyn Ya.O.*TECHNICAL AND LEGAL MEANS OF LIMITING ACCESS TO OPEN SOURCE SOFTWARE*

664

Білоконь О.С.*ОСОБЛИВОСТІ ДЕТЕКТУВАННЯ ТА ОЦІНКИ ТРАЄКТОРІЇ МОБІЛЬНОГО РОБОТА*

672

Глазунова О.Г., Золотуха Р.А.*РОЗРОБКА ВЕБ-ДОДАТКУ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КОМАНД В ІТ*

689

Ільїн С.В., Холод Є.Л., Мазничко А.Б.*ОРГАНІЗАЦІЯ ДАНИХ В ЕЛЕКТРОННОМУ МІКРОФІЛЬМІ*

701

Ковальський Б.М., Гавриш Б.М., Занько Н.В.*МОДЕЛЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІТ-СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ОПЕРАЦІЙНОМУ РІВНІ*

713

Носко С.В., Костюк Д.В., Галецький О.С.*ВПЛИВ ГІДРОДИНАМІЧНИХ ФАКТОРІВ НА РІВНОМІРНІСТЬ ТОВЩИНИ РІДИННОГО ШАРУ ПРИ ЕКСТРУЗІЙНОМУ НАНЕСЕННІ*

726

Половенко Л.П., Мерінова С.В.*ЙМОВІРНІСНО-СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ У ВИЯВЛЕННІ КІБЕРІНЦИДЕНТІВ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ*

737

Пшеничнюк А.О.*ПІДВИЩЕННЯ ШВИДКОДІЇ АКТУАЛІЗАЦІЇ СИТУАЦІЙНОЇ ОБІЗНАНОСТІ В ГІС ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЇ З КОМПЛЕКСІВ БПЛА*

750

Селіванов В.Л., Гуцуляк Н.А., Саницький А.П.*ОДИН ПІДХІД ДО ПРИСКОРЕННЯ ЕКСПОНЕНЦІЮВАННЯ НА ПОЛЯХ ГАЛУА ДЛЯ КРИПТОГРАФІЧНИХ ЗАСТОСУВАНЬ*

767

Січко Т.В., Зелінська О.В., Потапова Н.А.

780

*ПРИКЛАДНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ КОНТЕНТ-АНАЛІЗУ
ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ*

Федорін І.В., Бондарчук Є.І.

792

*ОГЛЯД СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ
ВТОМИ ЗА ДОПОМОГОЮ МОДЕЛЕЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА
ОСНОВІ АНАЛІЗУ СЕРЦЕВИХ СИГНАЛІВ*

Федорін І.В., Кройс Н.І.

806

*ПРОГРАМНИЙ ДОДАТОК ДЛЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ТА ОБРОБКИ
ТРЬОХВИМІРНИХ УЛЬТРАЗВУКОВИХ ЗОБРАЖЕНЬ*

Федорін І.В., Кройс Н.І.

820

*ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ТРИВИМІРНОЇ
КОМП'ЮТЕРНОЇ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ УЛЬТРАЗВУКОВИХ ЗОБРАЖЕНЬ*

Федорін І.В., Синчук В.П.

834

*РОЗРОБКА ТА ОЦІНКА МОДЕЛЕЙ МАШИННОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ
ПРОГНОЗУВАННЯ ФІБРИЛЯЦІЇ ПЕРЕДСЕРДЬ НА ОСНОВІ ДАНИХ
ЕЛЕКТРОКАРДІОГРАМИ*

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Вітаю Вас із виходом чергового номера фахового журналу категорії Б “Наука і техніка сьогодні”.

У випуску видання розкриті питання: розгляду генезису наукових досліджень, спрямованих на визначення сутності та змісту адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів; дослідження особливостей відшкодування шкоди, що спричинена неповнолітньою особою у цивільному праві; отримання нових знань про зміст, роль і систематику засад дисциплінарної відповідальності державних службовців та їх реалізації в правозастосуванні та ін.

То ж, користуючись нагодою, вітаю всіх авторів і читачів нашого видання й зичу подальших наукових пошуків і здобутків, перемог і звершень.

З повагою,

**директор Видавничої групи «Наукові перспективи»,
кандидат наук з державного управління, доцент,
Лауреат премії Президента України для молодих вчених,
Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим **Ірина ЖУКОВА****

УДК 349.2:331.103

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-12\(26\)-155-168](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-12(26)-155-168)

Маньгора Таміла Василівна кандидат юридичних наук, доцент кафедри права, Вінницький національний аграрний університет, вул. Пирогова, 3, м. Вінниця, 21037, тел.: (097) 439-82-32, <https://orcid.org/0000-0002-7010-8768>

Семенюта Олексій Сергійович студент 6 курсу, Вінницький національний аграрний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ПОСЕРЕДНИЦТВА І ПРИМИРЕННЯ

Анотація. Стаття присвячена проблемі правового статусу Національної служби посередництва і примирення – державного органу, основним завданням якого є сприяння вирішенню колективних трудових спорів та запобігання їх виникненню.

Зазначено, що недосконалість нормативно-правового регулювання діяльності Національної служби посередництва і примирення, нові суспільні виклики, поява нових функцій, зокрема участь у соціальному діалозі, здійснення оцінки відповідності критеріям репрезентативності сторін соціального діалогу впливає на правовий статус служби, невизначеність якого негативно впливає на її діяльність.

Проаналізовано нормативно-правові документи, що врегульовують правовий статус Національної служби посередництва і примирення, зокрема, Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» та Положення про Національну службу посередництва і примирення. Розглянуто важливі проблеми функціонування служби.

Надано характеристику основних елементів правового статусу Національної служби посередництва і примирення – її правосуб'єктності, прав, обов'язків, юридичної відповідальності, гарантій правового статусу. За результатами розгляду основних елементів правового статусу запропоновано таке визначення - Національна служба посередництва і примирення є державним органом, утворений Президентом України, який функціонує на постійній основі та має повноваження, визначені Законом України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» та Положенням про НСПП, має власну структуру та фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України.

Розглянуто статті Проекту Закону «Про вирішення колективних трудових спорів», що стосуються правового статусу Національної служби посередництва і примирення. Акцентовано увагу на тих ключових положеннях, які покликані врегулювати основні проблеми функціонування служби.

Зроблено висновок, що для забезпечення функціонування НСПП, усунення проблеми невизначеності її правового статусу, необхідно на державному рівні змінити ставлення до державного інституту посередництва і примирення. Адже саме НСПП знаходиться ближче всіх до епіцентру конфліктних ситуацій між працівниками та роботодавцями, страйків та інших акцій протесту, що проводяться трудовими колективами. Усунення гострих проблем дозволить покращити діяльність НСПП та наблизитися до міжнародних стандартів медіації в сфері врегулювання розбіжностей між сторонами соціально-трудових відносин.

Ключові слова: Національна служба посередництва і примирення, правовий статус, колективний трудовий спір (конфлікт).

Manhora Tfmila Vasylivna Candidate of Law Sciences Associate Professor of Law, Vinnytsia National Agrarian University (Vinnytsia), 3 Pirogova St., Vinnytsia, 21037, tel.: (097) 439-82-32, <https://orcid.org/0000-0002-7010-8768>

Semeniuta Oleksii Serhiyovych Student of the 6 th year, Vinnytsia National Agrarian University

CURRENT PROBLEMS OF THE LEGAL STATUS OF THE NATIONAL MEDIATION AND CONCILIATION SERVICE

Abstract. The article is devoted to the problem of the legal status of the National Mediation and Conciliation Service - a state body whose main task is to facilitate the resolution of collective labor disputes and prevent their occurrence.

It is noted that the imperfection of the regulatory and legal regulation of the National Mediation and Conciliation Service, new social challenges, the emergence of new functions, in particular participation in social dialogue, the assessment of compliance with the criteria of representativeness of the parties of social dialogue affects the legal status of the service, the uncertainty of which negatively affects its activities .

The regulatory and legal documents regulating the legal status of the National Mediation and Conciliation Service were analyzed, in particular, the Law of Ukraine "On the procedure for resolving collective labor disputes (conflicts)" and the Regulations on the National Mediation and Conciliation Service. Considered important problems of the functioning of the service.

The description of the main elements of the legal status of the National Mediation and Conciliation Service is provided - its legal personality, rights, obligations, legal responsibility, guarantees of legal status. Based on the results of consideration of the main elements of the legal status, the following definition is proposed - the National Mediation and Conciliation Service is a state body established by the President of Ukraine, which functions on a permanent basis and has powers defined by the Law of Ukraine "On the Procedure for the Resolution of Collective Labor Disputes (Conflicts)" and the Regulation on NSPP has its own structure and is financed from the State Budget of Ukraine.

Articles of the Draft Law "On the Resolution of Collective Labor Disputes" concerning the legal status of the National Mediation and Conciliation Service were considered. Attention is focused on those key provisions that are designed to resolve the main problems of the service's functioning.

It was concluded that in order to ensure the functioning of the NSPP, to eliminate the problem of the uncertainty of its legal status, it is necessary to change the attitude towards the state institution of mediation and reconciliation at the state level. After all, it is the NSPP that is closest to the epicenter of conflict situations between employees and employers, strikes and other protest actions held by labor collectives. Eliminating acute problems will improve the activity of the NSPP and bring it closer to international standards of mediation in the field of settlement of disagreements between the parties of social and labor relations.

Keywords: National Mediation and Conciliation Service, legal status, collective labor dispute (conflict).

Постановка проблеми. Національна служба посередництва і примирення була утворена 17 листопада 1998 року з метою сприяння врегулюванню колективних трудових спорів за складних часів економічної кризи 90-х років в Україні зростала кількість конфліктів на підприємствах соціальних протестів та страйків. Гостро постала проблема запровадження цивілізованого їх вирішення та правового регулювання. Такі функції було покладено на посередника – Національну службу посередництва і примирення, яка мала би функціонувати незалежно від органів влади та сторін конфлікту. У 1998 році був прийнятий Закон України "Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)", який передбачав створення цієї служби. Національна служба посередництва і примирення успішно працює уже 25 років, однак очевидною є потреба у її реформуванні, насамперед через удосконалення законодавчого регулювання вирішення колективних трудових спорів, процедури проведення заходів із запобігання їх виникненню, удосконалення правового регулювання права на страйк тощо.

Метою статті є розгляд актуальних проблем правового статусу Національної служби посередництва і примирення та визначення шляхів їх подолання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-теоретичними аспектами правового статусу Національної служби посередництва і примирення займалися такі вчені як О. Ярошенко, Л. Беззубко Б. Болотіна, В. Бурак, С. Запара, В. Лазор, В. Руденко, Н. Швець, Г. Чанишева та ін. Однак питання реформування системи вирішення колективних трудових спорів та функціонування Національної служби посередництва і примирення, проблеми її правового статусу потребують подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 15 Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» з метою сприяння поліпшенню трудових відносин і запобігання виникненню колективних трудових спорів, їх вирішенню, здійснення посередництва для вирішення таких спорів було утворено Національну службу посередництва і примирення. 17 листопада 1998 р. Президент України видав Указ № 1258 «Про утворення Національної служби посередництва і примирення» у складі центрального апарату та регіональних відділень. Спочатку передбачалося функціонування лише п'яти відділень цієї служби: Центрального, Західного, Північного, Південного та Східного. Але досвід підтвердив, що такої кількості регіональних відділень Національної служби посередництва і примирення (далі – НСПП) недостатньо. Тому було ліквідовані регіональні відділення та утворено 25 відділень НСПП. Для вирішення спорів у містах Києві та Севастополі у центральному апараті НСПП створено відповідні відділи, що дозволило скоротити терміни розгляду матеріалів колективних трудових спорів, забезпечити їх оперативне вирішення [9, с.107].

З моменту заснування НСПП пройшло майже двадцять п'ять років, проте аналогічні служби в деяких країнах існують понад століття. Посередницькі і примирні служби, наприклад, у країнах - членах Європейського Союзу, хоча і відрізняються у визначеності своїх правових статусів, проте мають одну спільну функцію - сприяння поліпшенню трудових відносин.

Заслуговують на увагу такі конституційовані органи з примирення, посередницькі чи арбітражні служби: у Великій Британії (Консультаційна служба арбітражу та примирення - Arbitration and Conciliation Advisory Service (ACAS), Ірландії - Комісія з трудових відносин та Суд з питань праці, Греції - Служба примирення та посередництва (OMED), Австрії - Федеральний суд примирення, Фінляндії - Національна служба мирових посередників, Швеції - Національна служба посередництва, Данії - Statens Forligsinstitution, Португалії - Institute de Desenvolvimento e Inspeccao das Condiçoes de Trabalho

(IDICT), Іспанії - Міжконфедераційна служба посередництва і арбітражу, назва за оригіналом *Servio interconfederal de Mediacion y Arbitraje*», скорочена назва (SIMA), Угорщині - Служба з посередництва та арбітражу з питань соціально-трудових відносин та Нідерландах – Консультативно-арбітражний комітет (*Adviesen Arbitrage Commissie*).

За законодавством європейських країн переважна більшість цих органів мають незалежний статус. Також частина з цих органів є державними (наприклад, шведська Національна служба посередництва), інша частина є приватними установами (наприклад, грецька OMED, іспанська SIMA). У різних країнах наявні відмінності у підходах до фінансування органів, що відповідають за посередництво і примирення: частина служб фінансується з державного бюджету (фондів), частина служб та органів фінансується за рахунок внесків роботодавців та працівників [1, с. 19].

Аналізуючи правовий статус НСПП, необхідно розглянути його головні елементи. Статус НСПП визначено у Законі України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» від 3 березня 1998 року №137/98-ВР [7] (далі – Закон) та Положенні про Національну службу посередництва і примирення, затвердженому Указом Президента України від 17.11.1998 року №1258/98 [5] (далі – Положення).

Відповідно до ч.1. ст. 15 Закону з метою сприяння поліпшенню трудових відносин та запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів), їх прогнозування та сприяння своєчасному їх вирішенню, здійснення посередництва і примирення таких спорів (конфліктів) Президентом України утворюється Національна служба посередництва і примирення. Пунктом 1. Положення закріплено, що НСПП є постійно діючим державним органом, створеним Президентом України для сприяння врегулюванню колективних трудових спорів (конфліктів). Але п. 1 Положення щодо визначення сутності служби та її призначення «для сприяння врегулюванню колективних трудових спорів (конфліктів)» не зовсім відповідає частині першій ст. 15 Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», у якій наводяться мета створення даного державного органу. Законодавець чітко окреслив мету створення НСПП. Поряд із функцією сприяння вирішенню колективних трудових спорів (конфліктів) значиться також сприяння поліпшенню трудових відносин, запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів), їх прогнозування, здійснення посередництва і примирення.

Пунктом 3 Положення визначає основними завданнями НСПП здійснення заходів із запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів), а також прогнозування їх виникнення, здійснення посередництва і примирення.

Однак, проаналізувавши чинне українське законодавство, можна дійти висновку, що діяльність НСПП спрямована на сприяння вирішенню колективних трудових спорів (конфліктів) та здійснення посередництва і примирення в таких спорах. Проте не міститься жодної норми в законодавстві, яким чином НСПП має запобігати виникненню колективних трудових спорів та здійснювати їх прогнозування, що ускладнює реалізацію зазначених завдань під час правозастосовної діяльності.

Проаналізувавши Закон та Положення, можна надати характеристику службі НСПП - це державний орган, утворений Президентом України, який функціонує на постійній основі та має повноваження, визначені Законом України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» та Положенням про НСПП, має власну структуру та фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України. Службу очолює Голова, який призначається та звільняється з посади Президентом України. Реалізація завдань і функцій НСПП здійснюється центральним апаратом НСПП, який складається з відділів і відділень НСПП в Автономній Республіці Крим та областях, що діють на підставі положень, затверджених наказом Голови НСПП [5].

Отже, НСПП має особливий правовий статус. НСПП є державним органом, однак не органом влади. Адже, маючи повноваження, визначені законодавчими актами, вона не відноситься до органів жодної гілки влади (законодавчої, виконавчої, судової) і функціонує окремо. Служба не підконтрольна й не підзвітна органам виконавчої влади (Кабінету Міністрів України, міністерствам тощо), вона підзвітна виключно Президенту України. Проте на практиці непоодинокі випадки, коли деякі представники державних органів, органів місцевого самоврядування, профспілок, трудові колективи, не маючи уяви про статус й повноваження Служби, помилково вважають НСПП органом виконавчої влади.

Специфічні риси НСПП проявляються також в актах (рішеннях), які вона приймає у межах компетенції. Акти (рішення) НСПП мають рекомендаційний характер і повинні розглядатися сторонами колективного трудового спору (конфлікту), відповідними центральними або місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування. Має свою специфіку й нормотворча робота НСПП, яка спрямована на розроблення і затвердження, в межах своєї компетенції, нормативних актів щодо діяльності НСПП та здійснення примирних процедур. За результатами нормотворчої діяльності було вироблено понад 2500 нормативних актів (нормативних наказів, положень, інструкцій, регламентів, правил тощо) [4].

НСПП у своїх діях (повноваженнях) незалежна від об'єднань роботодавців, профспілок та інших органів, що представляють інтереси трудових колективів, а лише співпрацює з ними.

Особливості правового статусу НСПП дають змогу на паритетних началах оперативно взаємодіяти із центральними органами виконавчої влади, а її відділенням - із місцевими органами виконавчої влади, у тому числі, з місцевими державними адміністраціями.

Практика з вирішення колективних трудових спорів засвідчує, що частина колективних трудових спорів врегульовуються не стільки завдяки примирним процедурам (примирною комісією, трудовим арбітражем), визначеним Законом, і тим менше - страйкам як крайнім засобам вирішення таких спорів, а за допомогою взаємодії НСПП із органами виконавчої влади (міністерствами, державними комітетами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади), правоохоронними органами, органами місцевого самоврядування різних рівнів. НСПП не проводить свою роботу ізольовано, і під час реалізації своїх завдань та функцій вона намагається встановити взаємодію не тільки між конфліктуючими сторонами, а прагне привернути увагу суб'єктів владних повноважень до підприємства, де виникли суперечки між його працівниками та керівництвом.

У межах своїх повноважень НСПП взаємодіє з Адміністрацією Президента України, Кабінетом Міністрів України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, міністерствами, іншими центральними й місцевими органами виконавчої влади тощо.

До форм взаємодії НСПП із іншими державними органами влади, які набули на практиці поширення, належать:

1. Інформування про загострення стану соціально-трудових відносин, у тому числі про виникнення колективних трудових спорів, страйків та інших акцій протесту, які застосовуються працівниками підприємств, установ та організацій. Суб'єкти, яким адресовано інформування: Президент України, Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, відповідні міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації.

2. Залучення представників органів державної влади до участі в примирних процедурах з вирішення колективних трудових спорів (ч.б. ст.15 Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)»). Суб'єкти, які можуть бути залучені Національною службою посередництва і примирення до примирних процедур: народні депутати України, представники органів державної влади.

3. Направлення НСПП рекомендацій разом із відповідними матеріалами керівникам органів виконавчої влади, якщо у вимогах найманих працівників чи профспілки містяться питання, вирішення яких відповідно до законодавства віднесено до компетенції цих органів. Керівники цих органів повинні розглянути рекомендації у семиденний строк і проінформувати про

прийняте ними рішення сторони колективного трудового спору (конфлікту) та НСПП. Суб'єкти, яким можуть бути направлені рекомендації: центральні та місцеві органи виконавчої влади (ч.6. ст.16 Закону).

4.Спільне вивчення стану додержання законодавства про колективні трудові спори (конфлікти). Суб'єктами спільного вивчення можуть бути: центральні та місцеві органи виконавчої влади.

5.Одержання в установленому порядку від державних органів інформації, документів та матеріалів, необхідних для виконання покладених на НСПП законом функцій.

6.Надсилання органам виконавчої влади рекомендацій щодо вжиття заходів для вирішення колективного трудового спору (конфлікту), реалізація яких належить до їх компетенції.

7.Звернення до правоохоронних органів, державних органів з наглядом за додержанням законодавства про працю з пропозиціями щодо здійснення заходів, спрямованих на додержання законодавства про працю, у тому числі, щодо порядку вирішення колективних трудових спорів (конфліктів).

З наведених вище форм взаємодії вбачається, що НСПП проводить свою роботу у стійкій співпраці з іншими державними органами. За двадцять п'ять років фахівцями та спеціалістами служби накопичено величезний досвід співпраці з міністерствами, державними комітетами і місцевими державними адміністраціями щодо сприяння вирішенню колективних трудових спорів (конфліктів).

За період існування НСПП та її відділень значно знизилася кількість проведених працюючими страйків, і це в більшості випадків вдалося зробити завдяки превентивним заходам служби з використанням посередницьких функцій, ініціюванням переговорного процесу між представниками конфліктуючих сторін. Наразі трудові колективи бачать більше користі у веденні соціального діалогу із керівництвом підприємства за участю фахівців НСПП, ніж у влаштуванні страйків та інших акцій протесту.

Однак, у зв'язку з недосконалістю нормативно-правового регулювання діяльності НСПП, новими суспільними викликами, появою нових функцій, зокрема участі у соціальному діалозі, здійснення оцінки відповідності критеріям репрезентативності сторін соціального діалогу, виникає необхідність якісного реформування НСПП та оптимізації її діяльності. Серед проблем, які потребують вирішення, слід виділити наступні:

- недосконалість законодавства, що регулює діяльність НСПП. яка виявлялась під час правозастосовної діяльності фахівців та спеціалістів НСПП, коли відбувається апробація законодавчих актів на практиці;

- відсутність нормативно-правового забезпечення здійснення запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів). Передбачити на рівні

закону проведення НСПП моніторингу стану соціально-трудових відносин у юридичної особи незалежно від форми власності на предмет виявлення чинників дестабілізації трудових відносин, вироблення рекомендацій профспілкам та роботодавцям щодо поліпшення стану соціально-трудових відносин та проведення узгоджувальних зустрічей між ними;

- відсутність нормативно-правового регулювання системи збору інформації від роботодавців, профспілок, державних органів й органів місцевого самоврядування щодо стану соціально-трудових відносин для з'ясування реального стану трудових відносин у галузі й узагальнення причин, що ускладнюють такі відносини з виробленням пропозицій щодо їх усунення;

- відсутність законодавчого закріплення та реалізації прав сторін соціального діалогу на колективні дії у випадках конфліктів інтересів, включаючи право на страйк, недосконалість правового регулювання права на страйк тощо.

Інститут вирішення колективних трудових спорів уже давно потребує якісних змін у правовому регулюванні, зокрема розширення на законодавчому рівні повноважень і ролі НСПП, трудового арбітражу, трудової медіації, забезпечення конституційного права на страйк тощо.

Слід наголосити на тому, що наразі, у період війни з російською федерацією, відбулися зміни у правовому регулюванні трудових відносин в Україні. Так, норми Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», які регулюють деякі аспекти трудових відносин інакше, ніж Кодекс законів про працю та інше законодавство про працю - мають пріоритетне застосування на період дії воєнного стану для працівників усіх підприємств, установ, організацій в Україні незалежно від форми власності, виду діяльності і галузевої належності. Водночас, інші норми законодавства про працю, які не суперечать положенням цього Закону, також можуть або повинні застосовуватися у відносинах між працівником та роботодавцем [2, с. 341].

Однак, оскільки Україна є кандидатом у члени ЄС, і європейська інтеграція сьогодні є надважливим завданням, необхідно, щоб у законодавство були імплементовані відповідні міжнародні стандарти у сфері праці, насамперед положення Європейської соціальної хартії, конвенцій і рекомендацій Міжнародної організації праці, зокрема і щодо колективних трудових спорів та страйків.

Тому реформа законодавства про колективні трудові спори та оптимізація діяльності НСПП є одним із важливих завдань законодавця.

Зважаючи на вищезазначені проблеми та на виконання Плану дій на 2021-2023 роки, затвердженого відповідно до Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки, було розроблено проєкт нового Закону України «Про вирішення колективних трудових спорів» (далі - Проєкт) [3].

У Проекті, презентованому на офіційному сайті НСПП, значну увагу приділено реформуванню інституційних спроможностей служби, удосконаленню її правового статусу. Так стаття 7 Проекту має назву «Правові засади діяльності та статус Національної служби посередництва і примирення». У Проекті визначено, що Національна служба посередництва і примирення (НСПП) є постійно діючим державним органом, утвореним Президентом України з метою запобігання виникненню колективних трудових спорів, сприяння їх вирішенню та розвитку соціального діалогу.

У Проекті значно ширше виписано особливості правового статусу НСПП, її повноваження, обов'язки та права [6].

Зокрема НСПП у своїй діяльності керується Конституцією України, цим та іншими законами України, актами Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами НСПП, прийнятими відповідно до Конституції та законів України.

Дуже важливим кроком є законодавче закріплення тих принципів, якими у своїй діяльності керується НСПП – «НСПП діє шляхом посередництва, яке ґрунтується на принципах верховенства права, поваги та дотримання прав і свобод людини і громадянина, неупередженості, відкритості та прозорості, відповідальності, взаємодії з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, сторонами соціального діалогу, громадськими об'єднаннями» [6].

У Проекті зазначено, що НСПП є юридичною особою публічного права, має самостійний баланс, рахунки в органах Державної казначейської служби України, печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, свою символіку та відомчі заохочувальні відзнаки.

Рекомендації НСПП, видані в межах її повноважень, які стосуються запобігання виникненню та вирішення колективних трудових спорів та/або питань соціального діалогу, затверджені у відповідних актах НСПП, є обов'язковими для розгляду сторонами соціального діалогу, колективних трудових спорів, та відповідними центральними або місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування.

НСПП для забезпечення здійснення своїх повноважень може утворювати тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи. Завдання, склад та організація роботи таких допоміжних органів визначаються НСПП. Фінансове забезпечення допоміжних органів НСПП здійснюється за рахунок та у межах бюджетних призначень на забезпечення діяльності НСПП (стаття 7).

Пропонується затвердити таку структуру НСПП: НСПП складається з центрального апарату та регіональних відділень у Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, утворених як структурні

підрозділи НСПП. Кількісний склад НСПП та зміни до нього затверджуються Президентом України. НСПП очолює Голова, який призначається на посаду та звільняється з посади Президентом України. Голова НСПП має першого заступника і заступників, які здійснюють визначені Головою НСПП обов'язки з урахуванням завдань та функцій НСПП. Для забезпечення здійснення організаційної, технічної, аналітичної, інформаційно-довідкової та іншої роботи із забезпечення діяльності НСПП діє апарат НСПП, гранична чисельність якого встановлюється Положенням про НСПП.

Посадові особи НСПП при виконанні службових обов'язків є представниками державної влади. Їх особисті і майнові права, умови оплати праці, матеріально-побутового та іншого забезпечення охороняються законом.

До основних завдань НСПП, відповідно до Проекту, є участь у реалізації політики у сфері вирішення колективних трудових спорів, розвитку соціального діалогу; здійснення посередництва та сприяння примиренню сторін, їх взаємодії з метою вирішення колективного трудового спору; прогнозування та здійснення комплексу заходів щодо запобігання виникненню колективних трудових спорів; здійснення інших завдань (стаття 8).

Також у Проекті виписано основні функції, які виконує НСПП, чого немає у чинному законодавстві. Серед основних функцій:

- проведення комплексу заходів з метою запобігання виникненню колективних трудових спорів;
- прогнозування виникнення колективних трудових спорів та сприяє своєчасному їх вирішенню;
- сприяння розвитку соціального діалогу, виробленню узгоджених пропозицій щодо розвитку трудових, соціальних та економічних відносин;
- сприяння взаємодії сторін трудових, соціальних та економічних відносин у процесі врегулювання колективних трудових спорів, що виникли між ними;
- здійснення нормативно-правового регулювання діяльності НСПП у межах своєї компетенції;
- організація підготовки та підвищення професійного рівня трудових медіаторів та трудових арбітрів.

НСПП з метою виконання покладених на неї функцій користується відповідними правами та має обов'язки, зокрема, має право створювати і використовувати інформаційні, інформаційно-телекомунікаційні системи та аналітично-інформаційні обліки для забезпечення діяльності НСПП;

- звертатися із запитом до державних органів юстиції, статистики, інших державних органів, центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування і безоплатно отримує не пізніше як у строк до 5 робочих днів необхідну інформацію для сприяння вирішенню колективних трудових спорів та запобігання їх виникненню;

НСПП зобов'язана здійснювати комплекс заходів спрямованих на запобігання виникненню та вирішення колективних трудових спорів під час ведення переговорів між сторонами шляхом надання консультацій, проведення узгоджувальних зустрічей; за наявності інформації про виникнення конфліктної ситуації, наслідком якої можуть бути колективні трудові спори, у встановленому порядку в узгоджений з роботодавцем час відвідує будь-які підприємства, установи, організації, відокремлені структурні підрозділи, фізичну особу-роботодавця; реєструє колективні трудові спори та веде їх облік на своєму офіційному веб-сайті; здійснює перевірку достовірності інформації, яка подається при реєстрації колективного трудового спору; організовує спеціалізовану підготовку, підвищення професійного рівня трудових медіаторів та трудових арбітрів за рахунок коштів, що передбачені кошторисом НСПП на відповідні цілі, та інших джерел, не заборонених законодавством; здійснює моніторинг перебігу акцій соціального протесту з питань трудових, соціальних та економічних відносин; бере участь у вирішенні колективних трудових спорів, надає рекомендації та роз'яснення сторонам колективного трудового спору; інформує центральні і місцеві органи державної влади, органи місцевого самоврядування про факти проведення страйку, застосування локауту з метою попередження кризових ситуацій, що порушують безпеку критичної інфраструктури; проводить просвітницьку діяльність, пов'язану із вирішенням колективних трудових спорів тощо.

У Проекті також забезпечено законодавче регулювання діяльності НСПП щодо проведення оцінки відповідності критеріям репрезентативності з метою узгодження із законодавством про соціальний діалог. Зокрема, проект закріплює право НСПП під час проведення оцінки відповідності критеріям репрезентативності або її підтвердження звертатися із запитом до органів юстиції, статистики, пенсійного фонду та інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування і безоплатно отримувати необхідну інформацію в установленому законодавством порядку.

Крім того, розробниками Проекту унормовано ведення реєстру організацій і об'єднань, які підтвердили свою репрезентативність. Зміст, структура та порядок ведення реєстру організацій і об'єднань, які підтвердили свою репрезентативність, визначаються НСПП.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що НСПП посіла важливе місце у системі державних органів України, її діяльність має перспективи для подальшого функціонування, однак, залишається нагальна потреба у проведенні низки заходів щодо модернізації і реформування державного органу в єдиній системі державного управління.

Для забезпечення функціонування НСПП, усунення проблеми невизначеності її правового статусу, необхідно на державному рівні змінити ставлення до державного інституту посередництва і примирення. Адже саме НСПП знаходиться ближче всіх до епіцентру конфліктних ситуацій між працівниками та роботодавцями, страйків та інших акцій протесту, що проводяться трудовими колективами. Усунення гострих проблем дозволить покращити діяльність НСПП та наблизитися до міжнародних стандартів медіації в сфері врегулювання розбіжностей між сторонами соціально-трудових відносин.

Література:

1. Березин Є. Статус Національної служби посередництва і примирення у системі державних органів України. Бюлетень Національної служби посередництва і примирення. №1-2, 2021, с. 18-24

2. Маньгора Т.М., Єдинач В.В. Трудові відносини у період дії воєнного стану. Наукові перспективи. № 6(36). 2023. С. 338-346 . URL: https://fileview.fwdcdn.com/?url=https://mail.ukr.net/api/public/file_view/list%3Ftoken%3DcJZmLVVgCxRV1YBV2Tx0eTm6MV5DLov7a70kg1RAcM88Ox_1YqaBT7BIfMC8Z7GiMSmaMcNY8dojEFqOzbaXhOo0krvnLw7Zv58:2rhC5fnSht5SLbgz%26t%3D1697996736389&default_mode=view&lang=uk#start=0 (дата звернення - 22.10.2023)..

3. Національна стратегія у сфері прав людини на 2021-2023 роки, затверджена указом Президента від 24 березня 2021 року № 119/2021. Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1192021-37537> (дата звернення - 19.10.2023).

4. Нормативно-правова база НСПП. Офіційний сайт Національної служби посередництва і примирення. <https://www.nspp.gov.ua/normativno-pravova-baza-nspp> (дата звернення - 22.10.2023).

5. Положення про Національну службу посередництва і примирення. Указ Президента України від 17.11.1998 року №1258/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1258/98#Text> (дата звернення - 22.10.2023).

6. Про вирішення колективних трудових спорів. Проект закону. Офіційний сайт НСПП. URL: <https://www.nspp.gov.ua/images/2023.pdf> (дата звернення - 22.10.2023).

7. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів). Закон України. 3 березня 1998 року № 137/98-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення - 20.10.2023).

8. Про соціальний діалог в Україні. Закон України. 23 грудня 2010 року URL: № 2862-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text> (дата звернення - 18.10.2023).

9. Радіонова-Водяницька В. О. Національна служба посередництва і примирення та її роль у вирішенні колективних трудових спорів (конфліктів). Право та інновації. № 2 (18). 2017. С.106-110 (дата звернення - 22.10.2023).

References:

1. Berezyn Ye, (2021). Status Natsionalnoi sluzhby poserednytstva i prymyrennia u systemi derzhavnykh orhaniv Ukrainy [Status of the National Mediation and Conciliation Service in the system of state bodies of Ukraine] Biuleten Natsionalnoi sluzhby poserednytstva i prymyrennia - Bulletin of the National Mediation and Reconciliation Service. 1-2, 18-24 [[in Ukrainian].

2. Manhora T.M., Yedynach V.V., (2023). Trudovi vidnosyny u period dii voiennoho stanu [Labor relations during martial law]. Naukovi perspektyvy - Scientific perspectives. 6(36), 338-346 URL: https://fileview.fwdcdn.com/?url=https://mail.ukr.net/api/public/file_view/list%3Ftoken%3DcJZmLVVgCxRV1YBV2Tx0eTm6MV5DLov7a70kg1RAcM88Ox_1YqaBT7BifMC8Z7GiMSmaMcNY8dojEFqOzbaXhOo0krvnLw7Zv58:2rhC5fnSht5SLbgz%26r%3D1697996736389&ddefault_mode=view&lang=uk#start=0 [[in Ukrainian].

3. Natsionalna stratehiia u sferi prav liudyny na 2021-2023 roky, zatverdzhena ukazom Prezydenta vid 24 bereznia 2021 roku № 119/2021 [National strategy in the field of human rights for 2021-2023, No. 119/2021 of March 24, 2021] URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1192021-37537>

4. Normatyvno-pravova baza NSPP [Normative and legal framework of NSPP]. Ofitsiinyi sait Natsionalnoi sluzhby poserednytstva i prymyrennia - Official website of the National Mediation and Conciliation Service. URL: <https://www.nspp.gov.ua/normativno-pravova-baza-nspp> [[in Ukrainian].

5. Polozhennia pro Natsionalnu sluzhbu poserednytstva i prymyrennia [Regulations on the National Mediation and Conciliation Service]. Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 17.11.1998 roku №1258/98 - Decree of the President of Ukraine dated November 17, 1998 No. 1258/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1258/98#Text> [[in Ukrainian].

6. Pro vyrishennia kolektyvnykh trudovykh sporiv. Proekt zakonu [On the resolution of collective labor disputes. Draft law] URL: <https://www.nspp.gov.ua/images/2023.pdf> [[in Ukrainian].

7. Pro poriadok vyrishennia kolektyvnykh trudovykh sporiv (konfliktiv). Zakon Ukrainy. 3 bereznia 1998 roku № 137/98-VR [About the procedure for resolving collective labor disputes (conflicts). Law of Ukraine. March 3, 1998] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text> [[in Ukrainian].

8. Pro sotsialnyi dialoh v Ukraini. Zakon Ukrainy. 23 hrudnia 2010 roku [About social dialogue in Ukraine. Law of Ukraine. December 23, 2010] URL: No. 2862-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text> [[in Ukrainian].

9. Radionova-Vodianytska V. O., (2017). Natsionalna sluzhba poserednytstva i prymyrennia ta yii rol u vyrishenni kolektyvnykh trudovykh sporiv (konfliktiv) [National Mediation and Conciliation Service and its role in resolving collective labor disputes (conflicts)]. Pravo ta innovatsii - Law and innovation. 2 (18), 106-110 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2017_2_17 [[in Ukrainian].